

Iulia și nu la cea din Sighișoara.

În privința emisiunilor monetare ale Moldovei - prezentate la p. 204 - se subliniază încercarea lui Despot Vodă de a-și integra moneda sa în circuitul monetar european. Autorii arată că aceste emisiuni moldovenești, deși puține la număr, erau menționate în cărțile de cont germane, dovadă că erau destul de apreciate și utilizate.

Credem că vorbind de evoluția monedei moldovenești trebuiau amintite emisiunile originale, și mai ales falsurile fabricate în vremea lui Dabija Vodă, care au avut repercursiuni și asupra circulației monetare și vieții economice din țările vecine, precum și moneda de bronz - aceea a lui Ioan Vodă - ,prima cu legenda în limba română.

Emisiunilor principatului Transilvaniei li se rezervă un spațiu mai larg. Subliniind contextul istoric în care au fost emise, autorii scot în evidență atât importanța lor economică, cât și valoarea lor artistică.

Lucrarea, deși cuprinde un bogat material documentar, este scrisă într-un stil plăcut și ușor accesibil, constituind un excelent îndreptar în cunoașterea istoriei monetare a epocii în discuție.

Descrierea tipurilor monetare, cu indicarea greutății și a titlului diferitelor monede ce au circulat într-o etapă sau alta, creează cititorului o imagine mai clară asupra dezvoltării monetare a unei țări sau asupra evoluției unui sistem monetar.

CONSTANȚA ȘTIRBU

A. DELMONTE, *Le Benelux d'Argent*, Jacques Schulman N.V., Amsterdam, 1967, 320 p. cu ilustr. în text și 2 h. + 52 pl.; A. DELMONTE, *Supplément au Benelux d'Argent*, Jacques Schulman B.V., Amsterdam, 1975, 60 p. + 3 pl.

"Le Benelux d'Argent" este titlul, plastic și sugestiv totodată, sub care A. Delmonte își propune să prezinte, așa după cum însuși precizează în subtitlul lucrării, "scuzi, jumătăți de scuzi, sferturi de scuzi și monede obsidionale bătute în teritoriile compunând vechile Țări de Jos septentrionale și meridionale".

Lucrarea este concepută ca un catalog științific, constituindu-se într-o trecere în revistă, exhaustivă și sistematică, a monedelor grele de argint bătute în Țările de Jos din deceniul al cincilea al sec. al XVI-lea și pînă spre sfîrșitul sec. al XVIII-lea sau, altfel spus, între ultimii cincisprezece ani ai domniei lui Carol Quintul (1506-1555), pe de o parte, și revoluția franceză (1789) pe de altă parte.

În obiectul "cuvînt înainte", autorul scoate în evidență faptul că apariția și proliferarea monedei grele de argint constituie un capitol distinct și de primă însemnătate în istoria monetară a Europei occidentale. Inceputul, în acest sens, a fost marcat în ultima parte a sec. al XV-lea, prin baterea talerului din Tirol, sub domnia arhiducelui Sigismund, exemplu preluat apoi de statele germane și pus în aplicare și în Țările de Jos începînd din deceniul al cincilea al sec. al XVI-lea.

Este vorba de reflectarea pe plan monetar a unor realități și impetive economice proprii acestei perioade prospere, caracterizabilă, în mare măsură, printr-o expansiune comercială generată, în bună parte, de noile descoperiri geografice. Asemenea împrejurări au fost de natură să reclame o dezvoltare a sistemului bănesc prin introducerea monedelor grele de argint, cu valoare medie, situate între valoarea monedelor mărunte de argint și bilon, aflate deja în circulație, și valoarea ridicată a monedelor de aur.

Puterea de cumpărare a noilor monede de argint a fost destul de mare, fapt care conduce pe autor la concluzia că, într-o primă etapă, folosința lor trebuie să fi revenit cu predilecție claselor dominante ale societății.

Reconstituirea lungii serii de emisiuni ale monedelor grele de argint din Țările de Jos, reconstituire care face, în exclusivitate, obiectul lucrării pe care o prezentăm, constituie o completare fericită și nu mai puțin importantă a precedentului volum semnat de același autor și intitulat, am zice, simetric: "Le Benelux d'Or", tratând "in extenso" emisiunile monetare de aur.

Abordând în continuare problema structurii lucrării "Le Benelux d'Argent", trebuie să spunem că avem dovada unei rigurozități științifice exemplare din partea autorului.

După "cuvântul înainte", în limbile franceză, olandeză și engleză, din cuprinsul cărui am avut ocazia să prezentăm mai sus câteva idei, urmează un foarte util capitol de bibliografie, precum și două hărți, extrem de instructive, pe care figurează provinciile și centrele din Țările de Jos septentrionale și, respectiv, meridionale, de care se leagă emisia monedelor grele de argint.

Partea centrală a lucrării o constituie catalogul monedelor, în cadrul cărui piesele sînt grupate după criteriul cronologic și al autorității emitente. De aici decurge următoarea structurare pe capitole: I - Țările de Jos spaniole și austriece; II - Seniorii (ducate, episcopate) situate în sau făcînd parte din Țările de Jos meridionale; III - Seniorii și orașe imperiale situate în Țările de Jos septentrionale; IV - Republica celor șapte Provinciile Unite ale Țărilor de Jos (1575-1795).

Capitolul I, de o densitate și complexitate inerent mai mari, este deschis de emisiunile lui Carol Quintul (1506-1555), continuate de cele ale lui Filip al II-lea (1555-1598), la care se adaugă și frumoasele piese de prezentare ale acestuia din urmă. Sînt apoi scoase în evidență monedele obsidionale (de necesitate), care constituie o categorie de mare interes, fiind bătute de diferite orașe asediate în cursul războiului de eliberare contra Spaniei.

Autorul prezintă apoi emisiunile ducelui "d'Anjou et d'Alençon", ca suveran al Țărilor de Jos (1581-1584), aparte emisiunile independente ale Brabantului din 1584-1585 și ultimele emisiuni ale regilor Spaniei (1598-1665).

Partea finală a primului capitol este dedicată emisiunilor Casei de Austria (Carol II - Francisc II, 1665-1797) și monedelor emise de State-

le Belgiene Unite (1790-1792) și de Luxemburg (1795).

Capitolul II, mai mic ca dimensiuni, cuprinde emisiuni ale seniorilor de: Bouillon, Cambrai, Cugnon, Flandra, Liège, Reckheim și Stavelot.

Din capitolul III ne atrag atenția în mod deosebit monedele emise de orașele Gueldre, Utrecht, Deventer, Kampen, Zwole, Maastricht, Thorn, care sînt mai frecvent întîlnite în descoperirile monetare de pe teritoriul țării noastre.

Ultimul capitol este consacrat evoluției tipurilor monetare emise în Republica Provinciilor Unite ale Țărilor de Jos, în perioada anilor 1575-1795. Astfel sînt grupați cronologic, tipologic și teritorial: scuzi, taleri, ducați, reali, florini, cu multiplii și submultiplii lor.

La sfîrșitul catalogului se adaugă un tabel conținînd cifre aproximative de monede emise, pe provincii, pe tipuri și, respectiv, pe ani (pe emisiuni).

Catalogul beneficiază de trei liste de indici, foarte eficiente în găsirea informației dorite: a) indice de țări și locuri; b) indice de personaje; c) indice de denumiri (nume de monede).

În final, după tabla de materii, se adaugă planșele cu reproduceri, a căror calitate grafică se ridică la cel mai înalt nivel, ca, de altfel, calitatea grafică a întregului volum.

În anul 1975, ca urmare a unei preocupări constante de perfecționare a propriei opere, A. Delmonte a publicat un "Supplement au Benelux d'Argent", apărut la Amsterdam în aceleași condiții ca volumul de bază (trilingv și avînd condiții grafice identice). În acest supliment au fost inserate acele tipuri noi de monede care au fost descoperite după data apariției volumului din 1967, descoperiri datorate, în cea mai mare măsură, recuperării tezaurilor dintr-o serie de epave ale unor nave scufundate acum două-trei secole.

În supliment este inserat și un mic tabel prin care se corectează cîteva erori strecurate în index-urile volumului din 1967. Este și aceasta o dovadă a minuției cu care A. Delmonte a înțeles să-și desăvîrșească opera pentru a o face tot mai utilă unui larg cerc de specialiști.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a observa că lucrarea "Le Benelux d'Argent" din 1967, împreună cu suplimentul ei din 1975, constituie pentru cercetătorul român de specialitate un prețios și actual material de referință, avînd în vedere că majoritatea tipurilor monetare prezentate de A. Delmonte au cunoscut o circulație de frecvență apreciabilă și pe teritoriul țării noastre, talerul-leu, împămîntenit la noi, generînd chiar denumirea monedei românești.

FLORIN ȘERBĂNESCU

*** "HAMBURGER BEITRÄGE ZUR NUMISMATIK", Heft 24/26, 1970/72, herausgegeben von Walter Hävernich und Gert Hatz, Museum für hamburgische Geschichte, Abt. Münzkabinett, Verlag Lütcke und Wulff, Hamburg, 1977, 492 p.+ 10 ilustrații.

Reținem cu interes apariția volumului 24/26, 1970-72 "Contribuții